

Eros i la festa popular

Bienve Moya

Eros és el déu responsable de l'amor, la luxúria, i el desig. L'"estat" festiu; perquè d'això es tracta: d'"estar", de romandre, de ser mantinguda alguna cosa en un estat per l'acció continuada d'algú (Diccionari de la GEC), en aquest cas pels seus celebrants –festers n'hi diuen encertadament a València–. Aquest, estar, és l'essència bàsica de la festa. No pas el "ser": allò que és i existeix per deure indefugible i inamovible. Contràriament a aquest "ser" amb sensibilitat despòtica, la festa és l'espai mental on es dona aquest estat transitori de l'estar: la festa i el seu estar existeix mentre l'acció continuada d'algú la manté. Per aquesta raó la festa popular (tradicional), en aparença, és sempre igual, però sempre diferent, perquè qui la fa (qui la produeix) és l'estat festiu –insisteixo– dels festers. Per ser renovellada no li calen "novetats" de programa a la festa popular, la innovació es genera i regenera en l'actitud i estat dels mateixos individus que la celebren. Fora d'aquesta "innovació" en l'actitud, en la "participació", s'innova poca cosa o res; en tot cas s'afegeix, i els afegits, com en el vestuari, si no l'encerten desgracien la roba.

Tornant a l'Eros, existeix una certa luxúria, no necessàriament concupiscent, però no pas lluny de la fisiologia, en la dedicació, en l'abandonament a la festa. Existeix un indissimulat desig al frec amb l'altre, un amor al deixar-se anar i combregar amb l'entorn físic de l'altre. Per aquesta raó festa i carnaval són indestriables, i encara ho és avui en molts indrets. Perquè la festa, –insistim– és "estar", exigeix abandonament, i l'abandonament, el lliurament, és materialment impossible, si un cop abandonat en aquest estat transitori hom vol convertir l'"estar", en un obligatori i indefugible "ser".

La festa popular és gratuïta i pública. No pas gratuïta en un grosser sentit mercantil no pas en un tosc sentit multitudinari; és gratuïta en generositat i lliurament, és pública en el sentit de comunitarista, que implica una comunió entre els celebrants, i –atenció– obliga, en relació a aquesta darrera observació, a un educat distanciament dels qui només la volen observar i contemplar com l'espectacle que pot resultar-ne (opció respectable, però no aconsellable). Perquè la festa, la festa popular, no és un situació "natural", no és un territori mental automàtic. La festa és una creació humana i en tan què humana, arbitrària; suport, des de l'antiguitat, de les relacions entre els homes que conviuen en societat, en qualsevol societat humana. És també una relació inevitable amb el medi: amb el treball, amb la política, amb la religió, amb els fenòmens naturals, l'oci, etc. Des d'aquesta òptica la festa és una eina bàsica per a la socialització dels joves i és

essencial per a la transmissió de la cultura i els vincles socials. I ara ve quan hem de dir que, paradoxalment, i precisament perquè la festa és una creació humana, la veritable modernitat, en la festa, la veritable innovació, aportació de novetat, no pot ser altra que aquella posició crítica que sabés contemplar la singularitat d'aquest fenomen, d'aquesta immemorial creació espectacular que avui anomenem festa popular.

La única i possible aportació de novetat en la festa passa ben inadvertida, i n'és una condició sense al·legats l'anonimat dels individus que la incorporen. La incorporació de l'esport, dels mitjans audiovisuals, etc., en l'espai festiu no s'hi ha incorporat amb segell o marca de cap mena d'autoria. El ciclisme, el futbol, les projeccions cinematogràfiques, són, des de fa dècades, possiblement des de mitjans del XX, una activitat tan "habitual" en la festa popular, que és ja difícil de buscar-ne els precedents. Així com, avui, ja és habitual el concert de Rock en la festa popular, sense què cap "empresa de maneigament" pugui repuntar-se la fardada d'haver estat d'introductora del rock a la festa popular; i això no implica que algú fos el primer (en tot hi ha una primera vegada absoluta), però ho fou en l'anonimat.

Eros, doncs, eros, l'amor desinteressat, la luxúria dels sons, els colors i els cossos en flor, el desig del frec (i del refrec i tot) d'ànimes i individus, de pensament i acció, de memòria i acció immediata, és l'"estar" de la festa popular.

Bienve Moya
2013